

w sprawie oceny programowej kierunku turystyka i rekreacja prowadzonego na Uniwersytecie Zielonogórskim na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią II zespołu nauk społecznych, prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej kierunku turystyka i rekreacja prowadzonego na Uniwersytecie Zielonogórskim na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, wydaje ocenę:

pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 3 lat

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany na Uniwersytecie Zielonogórskim nie w pełni umożliwia studentom kierunku turystyka i rekreacja osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria:

2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się,
3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie,
4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry,
8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia,
9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach,
10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

– zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres 3 lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo:

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Struktura form aktywności studenta w czasie zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest niewłaściwa. Zalecono jej

weryfikację w kierunku odchodzenia od konsultacji przy obecnych założeniach treści programowych.

W odpowiedzi Uczelnia wyjaśnia, że przeprowadzono analizę struktury zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, w tym ograniczono liczbę godzin przeznaczonych na tradycyjne konsultacje. W ich miejsce wprowadzono bardziej zintegrowane formy wsparcia dydaktycznego, obejmujące m.in.: zintensyfikowaną interakcję w trakcie zajęć, dyskusje panelowe, pracę zespołową z aktywnym udziałem prowadzącego, a także indywidualne i grupowe wsparcie realizowane w ramach zajęć projektowych oraz laboratoryjnych.

Stanowisko Prezydium PKA

Wyjaśnienia Uczelni nie znajdują potwierdzenia w przedstawionej dokumentacji. W załączonym zestawie zmodyfikowanych sylabusów (załącznik nr 1), który jest załącznikiem do uchwały nr 84/2025 Wydziałowej Rady ds. Kształcenia na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych z dnia 4 czerwca 2025 r., brak jest informacji o strukturze nakładu pracy studenta. Natomiast w załączonym zestawie wybranych sylabusów dokumentujących dostosowanie do struktury dyscyplin naukowych związanych z ocenianym kierunkiem (będących odpowiedzią na zalecenie 1 – załącznik nr 41 *Przedmioty, w których dostosowano treści programowe do struktury dyscyplin, do których kierunku został przyporządkowany, ze szczególnym uwzględnieniem dyscypliny wiodącej*) wskazano co prawda strukturę nakładu pracy studenta, ale w bardzo syntetycznej formie, tj. tylko w podziale na „godziny kontaktowe (udział w zajęciach, konsultacjach, egzaminie, itp.)” oraz „samodzielną pracę studenta (przygotowanie do: zajęć, kolokwium, egzaminu; studiowanie literatury; przygotowanie: pracy pisemnej, projektu, prezentacji, raportu, wystąpienia; itp.)”. Należy więc stwierdzić, że Uczelnia nie przedstawiła w projekcie zmienionego programu studiów, zaakceptowanego uchwałą nr 84/2025 Wydziałowej Rady ds. Kształcenia na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych z dnia 4 czerwca 2025 r., struktury nakładu pracy studenta. Z kolei na podstawie załączonej do odpowiedzi na inne zalecenia dokumentacji dotyczącej jedynie wybranych zajęć, dla których przedstawiono taką strukturę, nie można rozstrzygnąć, jaki wymiar nakładu pracy studenta związany jest z konsultacjami oraz innymi formami jego aktywności. W związku z powyższym nieprawidłowość nie została usunięta.

2. Stwierdzono brak możliwości realizacji treści programowych na niektórych zajęciach kształtujących umiejętności praktyczne (*fotografia przyrodnicza i krajobrazowa, kultura kulinarna*) ze względu na brak niezbędnych narzędzi dydaktycznych, jak np. aparat fotograficzny czy sprzęt kuchenny, pozwalających studentowi na aktywny udział w procesie nauczania i uczenia się oraz osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Zalecono wykorzystanie niezbędnych narzędzi dydaktycznych w celu realizacji zaplanowanych treści programowych na zajęciach kształtujących umiejętności praktyczne, tak aby pozwalały one studentowi na aktywny udział w procesie nauczania i uczenia się oraz osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

W odpowiedzi Uczelnia przedstawiła informacje o wykorzystywanych środkach dydaktycznych na zajęciach odbywających się w specjalistycznych pracowniach komputerowych, a także o sprzęcie będącym w dyspozycji innych jednostek aniżeli Instytut Sportu, Turystyki i Żywienia, tj. Instytutu Sztuk Wizualnych, Katedry Sportu i Promocji Zdrowia i Katedry Żywienia Człowieka i Dietoterapii, w postaci bazy dydaktycznej odpowiednio dla zajęć: *fotografia przyrodnicza i krajobrazowa, obóz zimowy, obóz letni*,

nordic walking, kultura kulinarna. W załącznikach przedstawiono pisma, w których kierownicy wymienionych instytutów i katedry deklarują wsparcie sprzętowe i techniczne w prowadzeniu zajęć specjalistycznych na kierunku turystyka i rekreacja.

Stanowisko Prezydium PKA

Przedstawione wyjaśnienia wskazują, że Uczelnia podjęła szereg działań mających na celu zapewnienie odpowiednich warunków realizacji zajęć o charakterze praktycznym związanych z fotografią przyrodniczą i krajobrazową, kulturą kulinarną oraz z zajęciami sportowymi. Wyjaśnienia te są jednak deklaracjami dotyczącymi organizacji wskazanych zajęć praktycznych w kolejnych semestrach, a zatem wymagają poświadczenia ich rzeczywistej realizacji ze strony zespołu oceniającego w trakcie kolejnej oceny programowej.

3. Liczba punktów ECTS przypisana praktykom zawodowym jest niespójna z obowiązującą wykładnią prawa, zawartą w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (art. 67 ust. 5) i pogłębioną w stanowisku nr 3/2020 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, zgodnie z którym 6 miesiącom praktyk na studiach pierwszego stopnia powinno odpowiadać około 960 godzin, co zwyczajowo przekłada się na 36–40 punktów ECTS w ramach profilu praktycznego.

W odpowiedzi Uczelnia stwierdziła, że nie podziela stanowiska zespołu oceniającego PKA, a kierunek turystyka i rekreacja dwukrotnie (w 2021 r. i 2023 r.) był poddawany ocenie PKA i wymiar praktyk nie był wówczas przedmiotem zastrzeżeń. W dalszym akapicie Uczelnia wyjaśnia, że znane jest jej stanowisko interpretacyjne nr 3/2020 Prezydium PKA w sprawie wymiaru praktyk zawodowych, ale nie jest ono obligatoryjnym standardem w zakresie rozumienia norm prawa powszechnie obowiązującego dotyczących spraw z zakresu działalności Komisji. W opinii Uczelni praktyki zawodowe na kierunku turystyka i rekreacja spełniają wymagania sformułowane wprost w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, bo trwają sześć miesięcy. Dalej stwierdzono, że wymiar 960 godzin praktyk w przypadku kierunku turystyka i rekreacja jest ze względów merytorycznych nieuzasadniony. Na potwierdzenie tej tezy odwołano się do raportu zespołu oceniającego, w którym nie wskazano żadnych luk w programie praktyk zawodowych ani nie wykazano, że wymiar praktyk nie zapewnia możliwości osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Uczelnia podkreśla w swojej odpowiedzi, że wymiar praktyk jest wynikiem konsultacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym i odpowiada możliwościom, jakie oferują pracodawcy przyjmujący studentów na praktyki zawodowe.

Stanowisko Prezydium PKA

Uwzględniając wyjaśnienia Uczelni, należy się zgodzić z faktem, że Uczelnia posiada swobodę w kształtowaniu programu oraz przypisywaniu liczby punktów ECTS. Jednakże ta autonomia nie oznacza dowolności w rozumieniu oderwania od fundamentalnych zasad przypisywania punktów ECTS, tj. adekwatności do rzeczywistego nakładu pracy studenta. W systemie bolońskim, który Polska przyjęła i od lat konsekwentnie stosuje, punkty ECTS są wyrazem nakładu pracy studenta, a nie wyłącznie wynikiem decyzji projektowej uczelni. Brak uwag podczas uprzednich ocen programowych nie oznacza trwałej akceptacji dla danej praktyki, niejednokrotnie bowiem w toku dalszych analiz i pogłębiania przez PKA interpretacji standardów jakości okazuje się, iż wymagają one doprecyzowania. PKA niejednokrotnie akcentowała, że proces doskonalenia jakości kształcenia ma charakter ewolucyjny. Stanowisko interpretacyjne Prezydium PKA nr 3/2020, choć nie jest źródłem prawa, przedstawia dobre praktyki, które stanowią dla zespołów oceniających punkt odniesienia.

Obecna ocena jest spójna z rozwojem dobrych praktyk oraz praktyką stosowaną wobec innych kierunków.

Uczelnia wskazuje, że praktyki trwają sześć miesięcy, a więc spełniają wymagania ustawowe. Sześciomiesięczny okres praktyk powinien jednak również odpowiadać co najmniej jednemu semestrowi nauki. W świetle zasad obowiązujących w całej Europie semestralne zaangażowanie studenta winno być odzwierciedlone przydzieleniem mu co najmniej 30 punktów ECTS. Przypisanie praktykom wartości niższej zniekształca obraz rzeczywistego nakładu pracy studenta i czyni system mniej przejrzystym, zarówno dla studentów, jak i dla instytucji zagranicznych, co wprost przeczy istocie punktów ECTS, będących wspólną europejską walutą akademicką.

Zespół oceniający nie zakwestionował treści ani jakości merytorycznej programu praktyk. Jednakże to, iż efekty uczenia się mogą zostać osiągnięte, nie oznacza, że sposób przypisania punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy studentów. Są to dwie odrębne płaszczyzny oceny jakości kształcenia.

Równocześnie PKA docenia fakt, że wymiar praktyk był konsultowany z pracodawcami i odpowiada możliwościom środowiska społeczno-gospodarczego. Konsultacje te są niezwykle cenne i powinny być kontynuowane. Jednakże obowiązek Uczelni polega nie tylko na dostosowaniu praktyk do realiów rynku pracy, ale i na zapewnieniu zgodności programu z europejskim systemem odniesienia, którego zasadą jest transparentne i proporcjonalne przypisywanie punktów ECTS do nakładu pracy studenta.

W związku z powyższym praktyki zawodowe na kierunku turystyka i rekreacja powinny mieć przypisaną wartość ECTS odpowiadającą co najmniej jednemu semestrowi studiów, czyli minimum 30 punktom (a nie, jak obecnie, 24 ECTS). Jest to zgodne z duchem ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, praktyką europejską oraz obowiązującymi dobrymi praktykami PKA. Wcześniejsze oceny, które nie zawierały tego zastrzeżenia, należy traktować jako etap przejściowy w procesie doskonalenia metodologii oceny i upowszechniania jednolitego podejścia. Tym samym stwierdzić należy, że nieprawidłowość nie została usunięta.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Podczas wizytacji stwierdzono, że Uczelnia nie przedstawia kandydatom na studia informacji o wymaganiach czasowych i finansowych związanych z realizacją obowiązkowych w programie studiów zajęć terenowych, wiążących się z wielodniowymi wyjazdami terenowymi i kosztami utrzymania poza miejscem zamieszkania oraz opłatami dodatkowymi (np. wstępy do obiektów turystycznych, wyposażenie w sprzęt sportowy, a nawet opłaty za opiekę dydaktyczną prowadzącego zajęcia). Studenci zgłaszali te problemy podczas spotkań z zespołem oceniającym jako niespodziewane obciążenia, o których nie byli poinformowani przed podjęciem decyzji o wyborze tego kierunku studiów.

W odpowiedzi Uczelnia wskazała miejsce umieszczenia i treść informacji skierowanej do kandydatów (link do strony internetowej). W treści tej informacji, w części pt. *Co nas wyróżnia*, w jednym z 9 punktów znajduje się zapis, że studia na kierunku turystyka i rekreacja wyróżniają się „przewagą zajęć o charakterze praktycznym, w tym kilkudniowych, częściowo odpłatnych wyjazdów, kształtujących umiejętności niezbędne w pracy w branży turystycznej”.

Stanowisko Prezydium PKA

Przekazywana kandydatom informacja o obciążeniach finansowych i czasowych wynikających z realizacji obowiązkowych zajęć terenowych jest dość lakoniczna i skrótowa, biorąc pod uwagę znaczne obciążenia finansowe związane z tymi zajęciami. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym wskazali, że nie wiedzieli o tym fakcie w momencie rekrutacji. Zakres kosztów jest bowiem znaczący i obejmuje koszty noclegu, wyżywienia, wstępów do obiektów turystycznych, obiektów sportowych, wyposażenia w niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy, a nawet uczestnictwa w takich zajęciach nauczyciela akademickiego, który sprawuje opiekę nad realizacją zajęć. Pomimo wskazania przez Uczelnię strony internetowej, na której znajduje się informacja dla kandydatów o zajęciach terenowych, które według tej informacji są kilkudniowe i częściowo odpłatne, należy stwierdzić, że taki sposób przekazania opisu warunków realizacji ćwiczeń terenowych jest nieprecyzyjny i niewystarczający w relacji do rzeczywistych kosztów i czasu tych zajęć. Tym samym nieprawidłowość nie została całkowicie usunięta.

2. Stwierdzono przypadki braku zarchiwizowanych dowodów weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się podanych w sylabusach, w tym szczególnie w wypadku zajęć umożliwiających sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego (lektoraty), a także przypadki braku zarchiwizowanej dokumentacji potwierdzającej zróżnicowane metody weryfikacji efektów uczenia się na zajęciach prowadzonych w języku obcym.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że archiwizowanie dowodów stosowanych metod weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się zostało uregulowane od roku akademickiego 2024/2025 w sposób formalny w dokumencie *Zalecenia Wydziałowej Rady ds. Kształcenia Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych w sprawie gromadzenia i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie efektów uczenia się przez studentów* i jest przez pracowników dydaktycznych przestrzegane. Przedstawiono również szczegółowe zasady i procedury w tym zakresie. W odniesieniu do archiwizowania prac etapowych z języków obcych poinformowano, że zajęcia te prowadzone są przez Uniwersyteckie Centrum Kształcenia Językowego (UCKJ), które jest wyspecjalizowaną jednostką odpowiedzialną za kształcenie językowe w całej Uczelni. Dodano także, że odpowiedzialność za prowadzenie zajęć z języka obcego oraz wykorzystywane metody weryfikacji, a także za archiwizację dowodów tej weryfikacji spoczywa na tej jednostce.

Stanowisko Prezydium PKA

Ustosunkowując się do wyjaśnień Uczelni, należy zwrócić uwagę, że do obowiązkowych zadań Uczelni należy archiwizacja dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie efektów uczenia się przez studentów w zakresie całego programu studiów, w tym także w zakresie kształcenia językowego oraz w zakresie kształcenia w języku obcym, niezależnie od jednostki, która te zadania realizuje. Wobec powyższego nieprawidłowość nie została usunięta.

3. Na podstawie przeglądu wylosowanych prac etapowych stwierdzono, że wyniki weryfikacji prac etapowych nie są obligatoryjnie ogłaszane studentom, a więc nie we wszystkich przypadkach otrzymują oni informację zwrotną o stopniu osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Zalecono większą dbałość o przekazywanie studentom informacji zwrotnej o wynikach prac etapowych na wszystkich zajęciach.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że do *Procedury przeprowadzania zaliczeń i egzaminów ustnych i praktycznych w Instytucie Sportu, Turystyki i Żywnienia Uniwersytetu Zielonogórskiego* (załącznik nr 10) wprowadzono nowy zapis w postaci: „Zaleca się, aby prowadzący każdorazowo w przypadku jakiegokolwiek pracy etapowej formułował informację zwrotną dla studenta w postaci naniesionej lub dołączonej do pracy notatki uzasadniającej otrzymaną ocenę, zgodnie z kryteriami przyjętymi przez prowadzącego przedmiot, a także wskazówkami i sugestiami dotyczącymi przyszłych działań i możliwości poprawy”. Zalecenie to zostało przyjęte w sposób formalny podczas posiedzenia Wydziałowej Rady Programowej dla Kierunku Turystyka i Rekreacja w dniu 25 czerwca 2025 r., a protokół tego posiedzenia dołączono do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji.

Stanowisko Prezydium PKA

Przedstawione przez Uczelnię wyjaśnienia oraz podjęte działania polegające na wprowadzeniu do *Procedury przeprowadzania zaliczeń i egzaminów ustnych i praktycznych w Instytucie Sportu, Turystyki i Żywnienia Uniwersytetu Zielonogórskiego* nowego zapisu dotyczącego zasad przekazywania studentom informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się należy uznać za właściwe, natomiast skuteczność nowo wprowadzonej zasady w usunięciu stwierdzonej nieprawidłowości należy ocenić w trakcie ponownej oceny programowej, kiedy pojawią się dowody na jej stosowanie.

W odniesieniu do kryterium 4:

Stwierdzono, że obsada zajęć w kontekście struktury dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano kierunek, jest niewłaściwa. Dyscyplinę wiodącą, tj. nauki o zarządzaniu i jakości, reprezentuje formalnie tylko 1 nauczyciel akademicki, a dyscyplinę uzupełniającą, tj. geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną, również tylko 1 nauczyciel akademicki. Zalecono reorganizację obsady zajęć, tak by pod względem specjalności naukowych bardziej odpowiadała strukturze dyscyplin naukowych, do których kierunek jest przyporządkowany.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że Wydziałowa Rada Programowa dla Kierunku Turystyka i Rekreacja dokonała przeglądu zarówno struktury programu studiów, jak i kwalifikacji oraz specjalności naukowych kadry. Dokonano zmian w przydziale zajęć przy uwzględnieniu specjalizacji naukowej i doświadczenia dydaktycznego kadry, tak aby zapewniona była pełna zgodność z wymogami programu studiów. Zmodyfikowaną obsadę przedstawiono w załączniku nr 45 do odpowiedzi na raport z wizytacji. Poinformowano również o planach zatrudnienia od roku akademickiego 2025/2026 dwóch nauczycieli akademickich reprezentujących dyscypliny pedagogika (dr) oraz nauki o zarządzaniu i jakości (dr hab.).

Stanowisko Prezydium PKA

Przedstawione wyjaśnienia oraz informacje dotyczące zmodyfikowanej pod względem reprezentowanych dyscyplin struktury kadry wskazują, iż w dalszym ciągu znacząco odbiega ona od struktury dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek. Wzmocniono co prawda reprezentację dyscypliny wiodącej do dwóch nauczycieli (w tym jeden ma być dopiero zatrudniony z początkiem nowego roku akademickiego), jednakże ma on prowadzić zajęcia *hotelarstwo* oraz *nowe trendy w turystyce*, a nie zajęcia bezpośrednio związane z dyscypliną wiodącą. Nie zapewniono również wzmocnienia kadry reprezentującej dyscyplinę uzupełniającą, tj. geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną. W związku z powyższym nieprawidłowość nie została usunięta.

W odniesieniu do kryterium 8:

1. Stwierdzono, że w trakcie realizacji obowiązkowych zajęć terenowych przewidzianych w programie studiów studenci są zobowiązani do pokrycia kosztów uczestnictwa w tych zajęciach, takich jak np. nocleg, wyżywienie, wstęp do obiektów turystycznych czy sportowych, wyposażenie w niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy, opłaty za opiekę dydaktyczną prowadzącego zajęcia. Zalecono organizację zajęć realizowanych poza terenem Uczelni w taki sposób, aby studenci nie ponosili kosztów uczestnictwa w tych zajęciach.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że od roku akademickiego 2025/2026 wprowadzi nowe zajęcia do wyboru, które będą alternatywą dla *obozu zimowego*. Będą to zajęcia *obóz letni*, prowadzone w oparciu o infrastrukturę będącą własnością Uniwersytetu Zielonogórskiego (np. Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy w Łagowie), co oznacza, że nie będą generowały dodatkowych kosztów. Jednocześnie mowa jest jedynie o zapewnieniu kosztów transportu przy ich realizacji, co Uczelnia deklarowała również podczas wizytacji. Przedstawiono także protokół posiedzenia Wydziałowej Rady Programowej dla Kierunku Turystyka i Rekreacja z dnia 24 czerwca 2025 r., na którym to posiedzeniu proponowane zmiany zostały pozytywnie zaopiniowane. Przedstawiono ponadto uchwałę nr 84/2025 Wydziałowej Rady ds. Kształcenia na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych z dnia 4 czerwca 2025 r. w sprawie przyjęcia zmian w programie i planie studiów stacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja od roku akademickiego 2025/2026, potwierdzającą zmiany w ww. zakresie.

Stanowisko Prezydium PKA

Uczelnia przedstawiła zajęcia alternatywne wobec *obozu zimowego*, niegenerujące kosztów, jednak te obozy w ramach programu studiów nadal znajdują się w puli zajęć do wyboru. Uczelnia nie wyjaśniła, w jaki sposób planuje zredukować koszty uczestnictwa studentów w obozach zimowych, a to właśnie sposób organizacji tych obozów stanowił podstawę do sformułowania zalecenia. Do tej pory studenci byli zobowiązani do pokrycia nie tylko kosztów związanych z noclegiem i wyżywieniem, ale również kosztów wstępu do obiektów turystycznych czy sportowych, wyposażenia w niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy, a nawet opłat za opiekę dydaktyczną prowadzącego zajęcia, a zatem również kosztów bezpośrednio związanych z osiąganiem efektów uczenia się przewidzianych dla tych zajęć. Przedstawione przez Uczelnię wyjaśnienia nie zmieniają sytuacji studentów w zakresie ponoszenia kosztów zajęć *obóz zimowy*, które dalej figurują w programie studiów jako zajęcia do wyboru. Tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia, że nieprawidłowość została w pełni usunięta.

2. Stwierdzono, że obowiązujący na Uniwersytecie Zielonogórskim regulamin studiów wprowadzony został z naruszeniem art. 75 ust. 2–5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdyż nie zachowano terminu uchwalenia zmian w tym dokumencie, które powinny wejść w życie co najmniej 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego, a także nie przedstawiono dokumentacji potwierdzającej uzgodnienie z samorządem studenckim treści regulaminu w terminie 3 miesięcy od uchwalenia go przez senat.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że zmiana w regulaminie studiów w terminie innym niż wskazany w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wynikała z konieczności dostosowania tego dokumentu do statutu Uczelni, który został zmieniony. Zmiany te

podyktowane były względami praktycznymi, polegającymi na ujednoliceniu zapisów w regulaminie studiów i statucie Uczelni. Były one konsultowane z Parlamentem Studenckim Uniwersytetu Zielonogórskiego, który wydał opinię pozytywną.

Stanowisko Prezydium PKA

Ponownie należy zwrócić uwagę, że obowiązujący na Uniwersytecie Zielonogórskim regulamin studiów wprowadzony został z naruszeniem art. 75 ust. 2–5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdyż przy uchwaleniu zmian w powyższym dokumencie nie zachowano terminu co najmniej 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego, a także nie przedstawiono dokumentacji potwierdzającej uzgodnienie treści tego regulaminu z samorządem studenckim w terminie 3 miesięcy od uchwalenia go przez senat Uczelni. Z ustaleń dokonanych podczas wizytacji, potwierdzonych w odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji, wynika, że zmiany w regulaminie studiów wprowadzono uchwałą nr 7 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 25 września 2024 r., a więc na kilka dni przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego, w którym zmieniony regulamin zaczął obowiązywać. Przedstawiona pozytywna opinia Parlamentu Studenckiego Uniwersytetu Zielonogórskiego została wydana 24 września 2024 r., a więc również nie został dotrzymany termin ustawowy w tym zakresie. Tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia, że nieprawidłowość została w pełni usunięta.

W odniesieniu do kryterium 9:

1. Uczelnia nie udostępnia kandydatom na etapie rekrutacji informacji o obciążeniach finansowych i czasowych związanych z realizacją przewidzianych w programie studiów obowiązkowych zajęć terenowych poza obiektami Uczelni.

W odpowiedzi Uczelnia wskazała miejsce umieszczenia oraz treść informacji skierowanej do kandydatów (podano link do strony internetowej). W treści tej informacji, w części pt. *Co nas wyróżnia*, w jednym z 9 punktów znajduje się zapis, że studia na kierunku wyróżniają się „przewagą zajęć o charakterze praktycznym, w tym kilkudniowych, częściowo odpłatnych wyjazdów, kształtujących umiejętności niezbędne w pracy w branży turystycznej”.

Stanowisko Prezydium PKA

Przekazywana kandydatom informacja o obciążeniach finansowych i czasowych wynikających z realizacji obowiązkowych zajęć terenowych jest dość lakoniczna i skrótowa, biorąc pod uwagę znaczne obciążenia finansowe związane z tymi zajęciami. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym wskazali, że nie wiedzieli o tym fakcie w momencie rekrutacji. Zakres kosztów ponoszonych przez studentów w związku z uczestnictwem w tych zajęciach jest bowiem znaczący i obejmuje pokrycie kosztów noclegu, wyżywienia, wstępów do obiektów turystycznych, obiektów sportowych, wyposażenia w niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy, a nawet uczestnictwa w takich zajęciach nauczyciela akademickiego, który sprawuje opiekę nad realizacją zajęć. Pomimo wskazania przez Uczelnię strony internetowej, na której znajduje się informacja dla kandydatów, że zajęcia terenowe są kilkudniowe i częściowo odpłatne, należy stwierdzić, że taki sposób przekazania opisu warunków realizacji ćwiczeń terenowych jest nieprecyzyjny i niewystarczający w związku z rzeczywistymi kosztami i czasem trwania tych zajęć. Tym samym nieprawidłowość nie została w pełni usunięta.

2. Procedury monitorowania wielopłaszczyznowości i zrozumiałości informacji udostępnionych publicznie są niewystarczająco kompleksowe, gdyż nie pozwoliły na pozyskanie od interesariuszy informacji o nieprawidłowości opisanej w punkcie 1

powyżej, a także na zidentyfikowanie uchybienia polegającego na nieprecyzyjnym przedstawieniu planu zajęć, z którego można wywnioskować, że kilkoro zajęć prowadzonych jest w tym samym czasie przez tego samego nauczyciela akademickiego, co powoduje brak jasności co do realnego tygodniowego obciążenia studenta godzinami zajęć.

W odpowiedzi Uczelnia stwierdziła, że nie wystąpiły nieprawidłowości w działaniu obowiązujących procedur upubliczniania informacji i ich monitorowania zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Uczelni. Wskazano linki do stron internetowych, na których udostępniane są informacje o studiach, a także ich treść. Przedstawiono obszernie procedury zamieszczania i monitorowania tych informacji oraz obowiązujące w tym zakresie standardy. Poinformowano również, że Wydziałowa Rada Programowa dla Kierunku Turystyka i Rekreacja na spotkaniu w dniu 23 kwietnia 2025 r. dokonała analizy publicznego dostępu do informacji w odniesieniu do programu studiów i jego realizacji, a także materiałów zamieszczanych na serwisach społecznościowych Instytutu Sportu, Turystyki i Żywnienia. Załączono protokół tego spotkania.

Stanowisko Prezydium PKA

Uczelnia nie odnosi się do meritum zarzutów, w tym do faktu, iż pewne nieprawidłowości zostały zgłoszone dopiero na spotkaniu studentów z zespołem oceniającym i nie zostały wychwycone przez procedury monitorowania kompleksowości informacji. Tego aspektu bowiem dotyczyły uwagi studentów (w szczególności niejasnych informacji o kosztach i czasie trwania ćwiczeń terenowych). Należy więc stwierdzić, że wewnętrzne procedury Uczelni okazały się nieskuteczne, gdyż nie pozwoliły na pozyskanie od studentów opinii dotyczących kompleksowości i zrozumiałości udostępnianych im publicznie informacji. W związku z powyższym nieprawidłowość nie została usunięta.

W odniesieniu do kryterium 10:

Stwierdzono, że Uczelnia nie prowadzi systematycznych ocen programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja, obejmujących co najmniej efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, wyniki nauczania, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów. Świadczą o tym wykryte podczas bieżącej oceny programowej PKA błędy i niezgodności w ramach kryteriów 2, 3, 4, 5, 8 i 9.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała o szeregu działań monitorujących wymienione aspekty realizacji programu studiów, które jednak były znane zespołowi oceniającemu już podczas wizytacji. Podkreślono również cykliczność prowadzonych ocen programu studiów zgodnie z harmonogramem przyjętym uchwałą nr 2/2024 Wydziałowej Rady ds. Kształcenia na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych z dnia 27 listopada 2024 r. – według tego harmonogramu kolejna ocena programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja nastąpi w roku akademickim 2026/2027.

Stanowisko Prezydium PKA

Istotą zarzutu był brak systematycznej oceny programu studiów, gdyż przedstawione działania monitorujące miały charakter doraźny, związany z naprawianiem błędów i niezgodności wskazywanych podczas wizytacji zespołów oceniających PKA. W związku z brakiem bardziej systematycznych i kompleksowych ocen podczas bieżącej wizytacji

stwierdzono szereg uchybień i nieprawidłowości w realizacji programu studiów oraz w jakości kształcenia na ocenianym kierunku, w szczególności w zakresie kryteriów 2, 3, 4, 5, 8 i 9.

Należy jednak uznać wyjaśnienia Uczelni wskazujące na szereg wypracowanych procedur monitorujących realizację programu studiów oraz stosowane narzędzia, takie jak np. systematyczna ankietyzacja czy hospitacje, które służą bieżącej ocenie programu studiów (co nie jest novum i zostało już zauważone w raporcie zespołu oceniającego). Dodatkowo Uczelnia przedstawiła plan działań mających na celu skuteczniejsze pozyskiwanie opinii absolwentów. Ponieważ wizytacje PKA na ocenianym kierunku w ostatnim okresie odbyły się już trzykrotnie i każda z nich kończyła się sformułowaniem zaleceń, które były przez Uczelnię realizowane, należy uznać, że Uczelnia podejmuje systematyczne wysiłki w celu polepszania jakości kształcenia i jest w ciągłym procesie modyfikacji i ulepszania programu studiów. problematyczną kwestią jest natomiast brak skuteczności działań podejmowanych w ramach wypracowanych procedur i stosowanych narzędzi.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Zaleca się opracowanie właściwej struktury form aktywności studenta związanych z zaliczaniem poszczególnych zajęć, poświadczającej wymiar nakładu pracy studenta odzwierciedlony w punktacji ECTS przypisanej do wszystkich zajęć zaplanowanych w programie studiów. W szczególności dotyczy to struktury nakładu pracy związanej z zajęciami z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i wymaga wyróżnienia innych form niż tylko udział w zajęciach w wymiarze przewidzianym w planie studiów.
2. Zaleca się wykorzystanie niezbędnych narzędzi dydaktycznych w celu realizacji zaplanowanych treści programowych na zajęciach kształtujących umiejętności praktyczne (w szczególności na zajęciach *fotografia przyrodnicza i krajobrazowa* oraz *kultura kulinarna*), tak aby pozwalały one studentowi na aktywny udział w procesie nauczania i uczenia się oraz osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.
3. Zaleca się przypisanie do praktyk zawodowych właściwej liczby punktów ECTS zgodnie z obowiązującą interpretacją przepisów prawa, w myśl której 6 miesiącom praktyk odpowiada 760 godzin zegarowych, co przekłada się na 960 godzin dydaktycznych, oraz przyjmując, iż 1 punkt ECTS odpowiada 25–30 godzinom pracy studenta.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Zaleca się precyzyjne określenie w warunkach rekrutacji specjalnych wymagań czasowych i finansowych związanych z realizacją poza siedzibą Uczelni obowiązkowych zajęć terenowych.
2. Zaleca się efektywne stosowanie procedur archiwizowania dowodów wykorzystywania metod weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się podanych w sylabusach, szczególnie na zajęciach umożliwiających sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego oraz na zajęciach prowadzonych w języku obcym.
3. Zaleca się przekazywanie studentom przez nauczycieli na wszystkich zajęciach informacji zwrotnej o wynikach prac etapowych – zgodnie z *Zasadami przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się*.

W odniesieniu do kryterium 4:

Zaleca się dostosowanie struktury kwalifikacji kadry dydaktycznej do koncepcji kształcenia na kierunku, której odzwierciedlenie stanowi przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych.

W odniesieniu do kryterium 8:

1. Zaleca się taką organizację zajęć poza terenem Uczelni, aby studenci nie ponosili kosztów uczestnictwa w nich, w szczególności kosztów związanych bezpośrednio z osiąganiem efektów uczenia się sformułowanych dla tych zajęć, tj. z wykorzystaniem infrastruktury w ośrodkach sportowych i turystycznych, korzystaniem ze specjalistycznego sprzętu oraz opieką dydaktyczną prowadzącego zajęcia.
2. Zaleca się przestrzeganie wymagań formalnych dotyczących wprowadzania zmian w regulaminie studiów, określonych w art. 75 ust. 2–5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

W odniesieniu do kryterium 9:

1. Zaleca się udostępnienie kandydatom na studia na etapie rekrutacji pełnych informacji o obciążeniach finansowych i czasowych związanych z realizacją przewidzianych w programie studiów obowiązkowych zajęć terenowych poza obiektami Uczelni.
2. Zaleca się podjęcie działań naprawczych w zakresie funkcjonowania procedur monitorowania kompleksowości i zrozumiałości informacji udostępnianych publicznie.

W odniesieniu do kryterium 10:

Zaleca się podjęcie działań naprawczych mających na celu zwiększenie skuteczności procedur monitorujących realizację programu studiów, w szczególności związanych z eliminacją błędów i niezgodności wykazanych w ramach bieżącej oceny programowej w zakresie kryteriów 2, 3, 4, 8 i 9.

Pozostałe kryteria zostały spełnione.

§ 3

Zalecenia powinny być zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie kolejne postępowanie oceniające, wskazany w § 4.

§ 4

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 3 do Statutu kolejne postępowanie oceniające na kierunku turystyka i rekreacja na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2027/2028.

§ 5

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy ciąży, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązek zawiadomienia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o jego złożeniu.

§ 6

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej